

Marta Jermaczek-Sitak

GATUNEK, EKOSYSTEM, KRAJOBRAZ. DEFINIOWANIE CELÓW OCHRONY PRZYRODY NA RÓŻNYCH POZIOMACH ORGANIZACJI – PRZYKŁADY Z DOLIN RZECZNYCH

Species, ecosystem, landscape. Defining nature conservation objectives on various organizational levels – examples of river valleys

ABSTRAKT: Od roku 2011 trwa proces przygotowywania planów ochrony oraz planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Są to dokumenty o określonej strukturze, w której jest miejsce również na formułowanie celów ochrony. Niniejszy artykuł podejmuje próbę odpowiedzi na pytania, jak mogą być formułowane cele ochrony na obszarach Natura 2000 położonych w dolinach rzecznych oraz w jaki sposób specyfika poszczególnych gatunków i siedlisk powinna być brana pod uwagę przy formułowaniu celów.

SŁOWA KLUCZOWE: Natura 2000, doliny rzeczne, ekologia krajobrazu, planowanie ochrony przyrody

ABSTRACT: The process of preparing conservation plans and conservation task plans for Natura 2000 sites has been continuing for several years. Those are documents of strictly defined structure which allow space for formulating conservation objectives. The present article attempts to answer the issue of how conservation objectives may be formulated for Natura 2000 sites situated in river valleys and in which way the specificity of individual species and habitats should be considered when formulating those objectives.

KEYWORDS: Natura 2000, river valleys, landscape ecology, nature conservation planning

Wstęp

Doliny rzeczne stanowią znaczącą część obszarów Natura 2000 w Polsce, jednocześnie w przypadku większości dolin jest to jedyna forma ochrony zabezpieczająca ich najważniejsze walory. Są to obszary szczególne – zarówno występujące tu siedliska, jak i związane z nimi gatunki zależne są w dużym stopniu od wody i jej reżimu. To właśnie zalewy lub ich brak, wraz z innymi czynnikami, jak gospodarka łąkarska, pastwiskowa, leśna czy rybacka, kształtują cha-

rakter całych kompleksów ekosystemów o zróżnicowanej strukturze, skomplikowanych granicach, złożonych strefach ekotonowych. Cały ten wieloskładnikowy, dynamiczny system nie poddaje się często standardowemu myśleniu na temat ochrony przyrody, sprowadzającej się do ochrony najcenniejszych płątów czy stanowisk – wymaga raczej całościowego planowania w skali całej doliny rzecznej, a jeśli to niemożliwe, przynajmniej w skali większego odcinka.

Od roku 2011 trwa proces przygotowywania planów ochrony oraz planów zadań